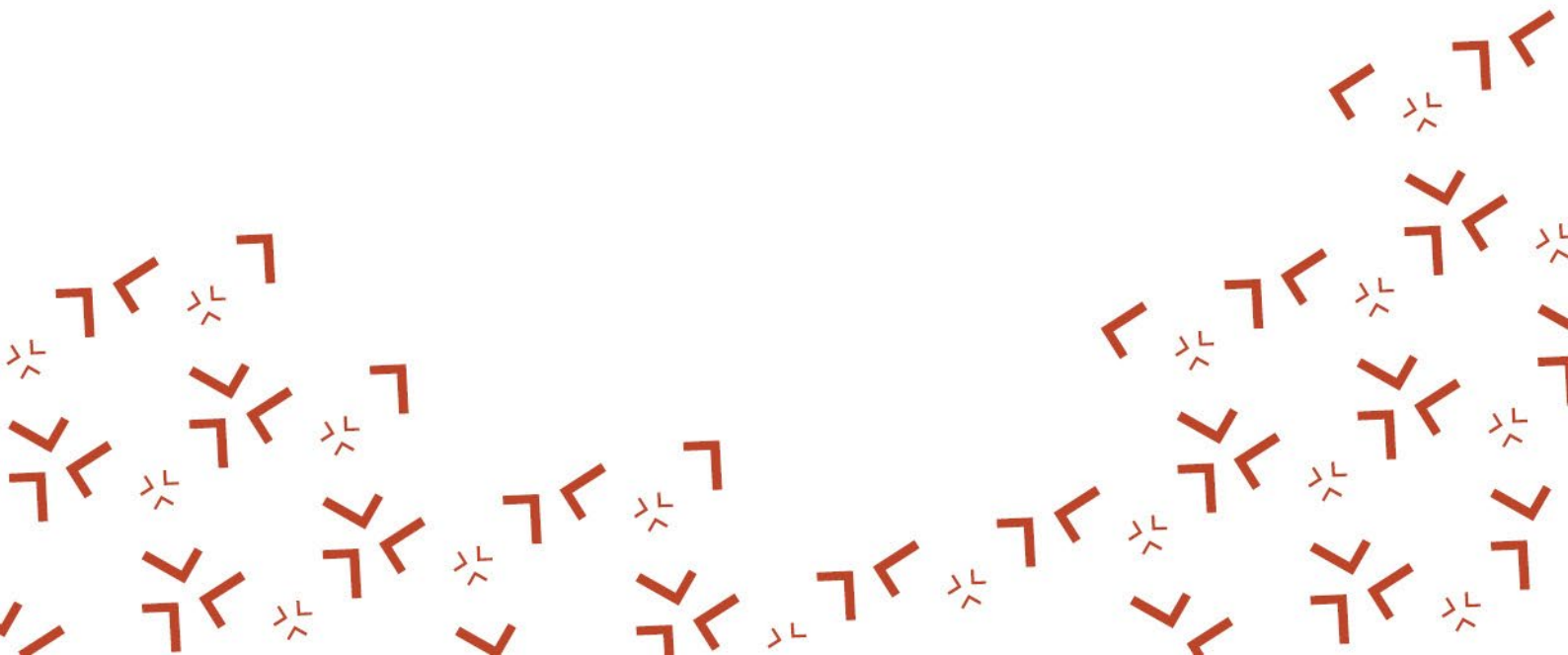

Tämä on alkuperäisen artikkelin rinnakkaistallenne (kustantajan versio).

Rinnakkaistallenteen sivuasettelut ja typografiset yksityiskohdat saattavat poiketa alkuperäisestä julkaisusta.

Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Post, L. 2023. Keinoja ruokintakustannuksen hillitsemiseen. Poromies. 92 (3), 34-36.

KEINOJA RUOKINTA-KUSTANNUKSEN HILLITSEMISEEN

Teksti ja kuvat **Laura Post**

Väkirehujen hinnannousu on ollut rajua. Ruokintakustannuksiin kannattaa ehdottomasti hakea säästöjä omista nurmista, jos sellaisia on.

On epätodennäköistä, että viljan ja sitä kautta väkirehun hinta vakiintuisi normaalille tasolle niin kauan kuin Ukrainassa on sota. Väkirehun tonnihintaan on tullut helposti kymmeniä euroja lisää myös, kun kuivuus on rajoittanut viljasatoa. Nuorena korjatun timoteisäilörehun energiapitoisuus on sama kuin teollisissa täysrehuissa, joten hyvällä säilörehulla voi korvata väkirehua.

Risto Kangas Syväjärven paliskunnasta on vähentänyt poron päivittäin saamaa väkirehun määrää reilusta kilosta 600 grammaan. Sataa poroa kohden tämä tarkoitti hänen tilallaan viime vuonna noin 2 000 euroa pienempää väkirehukustannusta. Kokonaisuudessaan kustannussäästö oli noin 1 300 euroa, sillä ostosäilörehua kului enemmän.

Kankaan mukaan väkirehua ei olisi voinut vähentää aikaisempien vuosien luonnonheinävaltaisilla säilörehuilla ilman ongelmia. Suurin osa säilörehusta on nyt ollut timoteivaltaista, eikä ruokinnan muutos näy porois-

sa tai niiden kunnossa epäedullisesti.

– Jaan säilörehun paalisilppurilla laajalle alueelle, että kaikki pääsevät varmasti syömään. Jäämiä on oltava 10 %, jotta kenenkään ei tarvitse syödä kortisia osia säilörehusta.

YLIRUOKINTA EI MAKSA ITSEÄÄN TAKAISIN

Poronhoitajille on iskostunut vahvasti mieleen tutkimustulos, jonka mukaan isommat vaatimet tekevät isommat vasat. Tämä ei kuitenkaan tarkoita, että vahva ruokinta maksaisi itsensä takaisin parempana teurastilinä.

LUKEN Kutuharjussa vuonna 2021 tekemässä kokeessa teuraspaino oli vain 600 grammaa parempi ruokittujen vaadinten vasoilla, kuin laituksella jäkälällä lisäruokittujen porojen vasoilla. Ruokittujen vaatimien paino nousi kokeen aikana 5 kiloa, kun laidunryhmällä painonmenetystä oli 3 kiloa. Teurastiliä voi vaadinten ruokinnan avulla saada tämän mukaan kuusi euroa enemmän vaadinta kohden, eikä sillä osteta rehuja pitkäksi aikaa. Ruokinnan tehtävä on siis vain varmistaa, että porot pysyvät hyvinvoivina ja vaatimet säilyttävät tiineyden. Nykyisin ruokitut porot tuppavat olemaan keskimäärin hieman ylikuntoisia.

Koska yksilöllisestä rehunsaan- nista ei voi varmistua, täytyy tokkaa

ruokkia heikoimpien yksilöiden ehdoilla. Tällöin osa poroista on keväällä vasten luontaista vuodenkiertoa taseselkäksiä, siis ylilihavia.

Ylilihavuuden haitat etenkin vasonnan aikaan on hyvin tiedossa muilta eläinlajeilta ja viitteitä niistä on havaittu myös porolla. Väkirehun syömiseen ei mene kauaa aikaa ja on todennäköistä, että ruokinnan painottuessa väkirehuun, lihavia poroja on enemmän kuin säilörehuvaltaisilla ruokinnoilla.

SADAN PORON SÄILÖREHUT KOLMelta HEHTAARILTA

Esa Holster Lohijärven paliskunnasta toteaa, että sadalle porolle voisi viljellä talven säilörehut kolmella hehtaarilla. Peltohehtaareja on jäänyt lypsykarjanpidon ajalta reilusti yli nykyisen tarpeen, mutta ne viljellään tehokkaasti ja ylimääräinen rehu myydään.

Nurmien uusimistahti on jänköllä eli turvemaidilla pisimmillään neljä vuotta. Kuivalla maalla viljellyt kasvit menestyvät pidempään ja nurmet uusitaan kuuden vuoden välein. Tämän mahdollistaa osittain huolellinen nurmen perustaminen sekä täydennyskylvöt.

Holsterin tilalla nurmi lopetetaan aina glyfosaatilla uusimisen yhteydessä, jotta kestorikkakasvit saadaan torjuttua. Nurmilohkot täydennyskylve-

Holsterin tilalla porot syövät timoteita ja raiheinää. Viljelyä pyritään kehittämään jatkuvasti.

tään tarvittaessa heti keväällä siemen maahan sijoittavalla koneella, jotta rikkakasvit eivät pääse aukkopaikeihin, joita syntyy talven jäljiltä.

– Timotei pysyy kohtuudella sen aikaa lohkoilla, jos ne lannoittaa ja kalkitsee hyvin. Nurminataa on ollut joskus timotein kanssa seoksena.

Timotei pyritään korjaamaan nuorena, jotta se olisi porolle parhaiten hyödynnettävissä. Hieman vanhaksi pääsyt timoteikaan ei Holsterin mukaan aiheuta hyväkuntoiselle ruokinnassa olevalle porolle ongelmia. Sitä jää vain enemmän syömättä, kun korret eivät kelpaa.

– Alkutilvesta näkee, että porot tulevat pelloilta kaivamaan ensimmäisenä parhaat timoteilohkot. Kun ne on kaluttu, alkavat huonommatkin nurmet keltata.

Osa timoteista kuivataan kuivaheinäksi, jotta pakkasilla ei tarvitse traktoria käynnistää. Kuivaheinä niitetään samaan aikaan kuin kevätsäilörehu. Rehua ei pöyhitä, vaan ainoastaan karhotetaan ja ajetaan latokuivuriin. Tällöin varisemistappiot ovat mahdollisimman pienet ja parhaat energiapitoiset osat säilyvät rehusa.

RAIHEINÄ RIISTAPELTONA JA KOKEILUSSA SINIMAILASTA

Porotarhoissa olevilla lohkoilla nurmi uusitaan Holsterin tilalla vuosittain timotei-raiheinäseoksella. Lannoitteena toimii pelkästään talvella kertynyt sonta, joka muokataan maahan. Kasvusto niitetään heinäkuun alussa, jonka tavoitteena on, että raiheinä taajoi- si eli tekisi enemmän versoja.

Pyöröpaaleihin rehu korjataan elokuun puolivälissä. Raiheinän syyskasvu on voimakasta ja jatkuu pitkään, joten porot pystyvät kaivamaan raiheinää tarhoista talvella.

– Porot tulevat syömään syksyllä ja alkutilvesta tarhaan raiheinän jälkikasvua, joten niitä ei tarvitse erikseen hakea mistään. Haaveissa olisi, että sama lohko ei olisi joka vuosi osa tarhaa,

Vasemmalla kevätrehu ja oikealla syysrehu kolmannen vuoden timoteinurmista. Timotein tähkät ovat osittain näkyvillä kevätrehussa ja D-arvo on 682 g/kg ka. Kuitua kevätrehussa on paljon. Syysrehun D-arvo on 713 g/kg ka ja energiapitoisuus samaa tasoa kuin teollisissa täysrehuissa.

jolloin raiheinän etu nurmen suoja- kasvina tulisi samalla hyödynnettyä.

Raiheinä on timoteita lehtevämpää ja siinä on enemmän sokeria, mutta korkeampi valkuaispitoisuus. Jotta poro pystyy poistamaan ylimääräisen valkuaisen elimistöä, tulee huolehtia vapaasta lumen tai veden saannista. Holsterin tilalla tarhassa on sulana pysyvä luonnonvesi.

– Jos tarhaan vie yhtä aikaa raiheinäpaalin ja timoteipaalin, porot syövät ensin raiheinän.

Sokeri lisää rehujen maittavuutta, mutta suurina pitoisuuksina happa-

moittaa pötsiä ja siten heikentää rehujen hyväksikäyttöä. Hapan pötsi näkyy löysänä sontana.

Viime kesänä tilalla oli ensimmäistä kertaa kokeilussa sinimailainen timotein kanssa. Timotei vanhenee muutamassa päivässä ja eri kasvit seoksessa voisivat tuoda hieman joustoa korjuuajkaan.

Palkokasvit sitovat ilmasta typpeä. Karkeasti voi sanoa, että yksi prosentti palkokasveja nurmessa vähentää lannoitetypen tarvetta kilolla.

– Sinimailasen kuivuudensieto on timoteita parempi ja ehkä siksi sinimailasta oli paikoin pellolla paljon. Kasvusto oli timoteita korkeampaa.

Säilörehuanalysissä sinimailasta sisältävän rehun valkuaispitoisuus oli porolle arveluttavan korkea.

Apiloilla on samoja ominaisuuksia kuin sinimailasella ja niiden valkuaispitoisuus on maltillisempi. Lisäksi ne eivät ole niin vaateliaita viljelykasveja kuin mailanen. Alsikeapila viihtyy turvemaiilla puna-apilaa paremmin.

Lisätietoja laura.post@lapinamk.fi /
040 514 3527

Porojen ruokinta ja ravitseminen muuttuvassa ilmastossa -hanke

- Etsii syitä vasaprocenttien heikkenemiselle 2000-luvulla ruokinta-, tarhaus- ja viljelytoimenpiteistä
- Tutkii mm. säilörehun käyttöä ja sen koostumuksen merkitystä porojen ruokinnassa
- Julkaisee nettisivuja ja Facebook-ryhmää Porojen ruokinta ja ravitseminen muuttuvassa ilmastossa
- Lapin amk ja Helsingin yliopisto toteuttaa
- Kestävää kasvua ja työtä 2014–2020, Suomen rakennerahasto-ohjelma rahoittaa

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

LAPIN AMK
Lapland University of Applied Sciences